

Text dokumentu č. 1/1860 Hist., ze dne 10.10.1860

1

Císařský Manifest

ze dne 20. října 1860

Říjnový diplom

K Mým národům

Když jsem nastoupil na trůn Mých předkův, bylo mocnářství silnými bouřemi otřásáno.

Po skončení boje Mému citu otcovskému velice bolestného, nastala v Mých zemích, jakož téměř ve všech mocně otřesených zemích pevniny evropejské, předkem a nejprvé potřeba, aby se moc vládní toužejí v jedno spojila. Obecné dobré a bezpečnost většiny pokojných obyvatelů v mocnářství vyhledávaly toho, - rozčílené vášně a bolestné rozpomínání na dobu právě minulou činily, že nebylo lze, aby se dala volnost žvlům, jenž teprv nedávno nepřátelsky proti sobě byli bojovali.

Chtěje zvědět, čeho sobě rozličné země mocnářství Mého žádají a čeho potřebí mají, zřídil a svolal jsem patentem Mým, daným dne 5. března 1860 Mou rozmnoženou radu říšskou¹⁾.

Uváživ návrhy, touto radou říšskou Mi podané, měl jsem za příhodné, abych vydal dnešního dne a vyhlásil diplom, jak se mocnářství v příčině práva státního uspořádati, jaká práva a jaké postavení jedno každé království a jedna každá země míti, a jak svazek veškerého mocnářství, ale práva státního znovu zjištěn, upevněn a zastoupen býti má.

I konáním povinnost vladařskou, vykonáváje i slučuje rozpomínky Mých zemí a národů, jejich smýšlení o práve a práva od nich žádaná se skutečnými potřebami Mého mocnářství, a zůstavuje s plnou důvěrou Mým národům, aby dle dospělého poznání svého instituce Mnou dané nebo obnovené s vlasteneckou horlivostí zdárně vzdělávali a utvrzovali. Naději se blahého již rozkvětu od ochrany a milosti Všemohoucího, v jehož rukou jsou šťastné i nešťastné příhody knížat a národů, a kterýž Mé opravdové a svědomité péči otcovské požehnání svého neodepře.

Ve Vídni dne 20. října 1860

František Josef v. r.

Říjnový diplom

My František Josef První, z Boží milosti císař rakouský, král uherský a český atd. tímto všem na vědomí dáváme.

Předkové Naši slavné paměti moudře i pečlivě k tomu hleděli, aby v Našem nejjasnějším domě zřízena byla jistá forma posloupnosti, načež od jeho c. k. Apoštolského Veličenství, slavného císaře Karla VI, dne 19. dubna r. 1713 s konečnou platností a nezměnitelně ustanoven jest řád posloupnosti zákonem

státním, základním a domovním posávide platným, kterýž pod jménem pragmatické sankce znám jest a od řádných stavů Našich rozličných království a zemí přijat byl.

Na tomto řádu posloupnosti co nepodvratném základu právním a na nedílnosti i nerozlučitelnosti svých rozličných částí, s právy a svobodami jmenovaných království a zemí v srovnalost uvedené, založeno jsouc odolalo mocnářství Rakouské, smlouvami státními a mezinárodními od té doby rozšířené a utužené, vítězně všelikým nebezpečenstvím a útokům, které na ně doráženy, jsouc v tom podporováno a hájeno věrností, oddaností a udatností svých národův.

Prohlédajíce k dobrému Našeho domu a Našich poddaných, máme za Svou povinnost vladařskou, abychom mocného postavení mocnářství Rakouského hájili a pojištěním, jasných a nepochybných zřízení právních a svorné společnosti bezpečnosti jemu propůjčili. Kteréhožto zjištění mohou úplně poskytnouti jen takové instituce a taková právní, ježto stejnou měrou se srovnávají s vědomím práva historického, s rozličností Našich království a zemí a s tím, čeho vyhledává jich pevný, nedílný a nerozlučitelný svazek.

Hledíce k tomu, kterak tím, že všichni poddaní Naši před zákonem jsou rovní, že všichni mohou volně náboženství své provozovati, že všichni, nechť jsou toho neb onoho stavu a rodu, jsou ku všelikým úřadům spůsobni, též tím, že všichni společně a stejnou měrou jsou povinni, službu vojenskou konati a daně platiti, a že jest zrušena robota a odstraněna linie celní mezi zeměmi, společná zřízení organická a svorná společnost v Našem mocnářství znamenitě se rozšířila a utužila, - uváživše mimo to, že pro bezpečnost Našeho mocnářství a pro blaho jedné každé země, ježto moc státní ve všech zemích pevniny evropejské v jedno jest spojena, nevyhnutelně potřebí, aby se nejvyšší úkolové státní společně vykonávali, - měli jsme za dobré, pro vyrovnání posavadních rozdílností mezi Našimi královstvími a zeměmi, a k tomu konci, aby poddaní Naši měli příhodně uspořádaného účastenství v zákonodárství a správě, ustanoviti dle pragmatické sankce a z plné moci Naší, za stálý a neodvolatelný základní zákon státní, kterýmž Nám i řádným potomkům Našim pravidlem u vládě býti má, co níže tuto položeno a naříditi takto.

I) Právo, zákony dávatí, je měniti a rušiti, vykonáváno bude od Nás a Našich nástupcův jedině společně se sněmy zemskými řádně shromážděnými, a vedlé případností s radou říšskou, od kteréž budou sněmové posílati jistý počet údův, kterýž My ustanovíme.

II) Všeliké věci, zákonodárství se týkající, ježto se vztahují ku právům, povinnostem a záležitostem, kteréž mají veškerá království a země Naše společně, jmenovitě věci zákonodárství, týkající se mince, peněz a úvěru, cla a obchodu, též pravidel bankovníctví cedulního, jakož i věci zákonodárné, týkající se pravidel poštovníctví, telegrafů a železnic, rovněž i spůsobu i spořádání povinnosti vojenské, mají se budoucně v radě říšské a s radou říšskou vyjednávatí a pomocí její vedlé zřízení vyřizovati; jakož se jedině s přivolením rady říšské mají nové daně a dávky uváděti, daně a poplatky již zavedené, zvláště cena soli zvyšovati, dle Našeho rozhodnutí, jehož datum 17. července 1860 nové výpůjčky činiti; nynější dluhy státní konvertovati a nemovitě jmění státní prodávati, zjinačovati aneb zavazovati; - konečně se mají pomocí rady říšské rozpočty vydání státních na rok příští zkouseti a na jisto postavovati, a taktéž závěry počtů státních a resultaty ročního hospodaření s financemi zkoumati.

III) Všeliké jiné věci, zákonodárství se týkající, které v punktech výše položených nejsou jmenovány, vyřizovány budou dle zřízení ve sněmích zemských, a to v královstvích a zemích ke koruně uherské příslušných dle předešlého jich zřízení, v Našich ostatních královstvích ale dle jich řádů zemských.

Poněvadž ale v Našich zemích, kteréž nenáležejí ke koruně uherské, od dávných let i takové věci, zákonodárství se týkající, o nichž jednati nepřísluší výhradně radě říšské, společně se vyjednávaly a rozhodovaly, tedy Sobě zůstávujeme, že dáme také věci takové dle zřízení vyjednávatí pomocí rady říšské, do níž se radové říšští z těchto zemí přivezmou.

Věci, o nichž jednati nepřísluší výhradně radě říšské, budou se moci společně vyjednávatí také tehda, když by si toho ten který sněm zemský žádal a návrh v příčině toho učinil.

IV) Tento diplom císařský budiž neprodleně v archivech zemských království a zemí Našich schován, a časem svým vložen v zákony zemské v textu autentickém i v jazycích zemských. Nástupcové Naši mají týž diplom hned, když nastoupí na trůn, týmž způsobem podpisem Svým opatřiti, a jednomukaždému království i jedné každé zemi jej vydati, kdežto se pak vloží v zákony zemské.

Tomu na svědomí jsme se v tomto diplomě podepsali, pečeť Naši císařskou k němu přitisknouti dali a poručili, aby byl v Našem archivu domovním, dvorském a státním uložen a chován.

Dáno ve Vídni, hlavním a sídelním městě Našem, dne 20. října léta tisícího osmistého šedesátého, panování Našeho roku dvanáctého.

František Josef m. p. (L. S.)
Hrabě **Rechberg** m. p.
Z nejvyššího nařízení:
Svobodný pán **Ransonnet** v. r.

- 1) Říšská rada příslibená, v oktrojovné ústavě z března 1849 a ustavená v roce 1851, byla jedinou institucí udržující kontinuitu ústavy z roku 1849 s pozdějším ústavním vývojem v 60. letech 19. století. Až do roku 1861 fungovala jako poradní orgán panovníka. Patentem z 5. března 1860 byla vedle členů panovnického domu, říšských knížat a církevních hodnostářů rozšířena o 38 dočasných členů vybíraných z jednotlivých zemských sněmů